Küldi: .....
Cím: .....
.....rendfok. ..... tábori posta

1942 október 24., szombat.
XVI. évfolyam 43. szám.

CELLDÖMÖLKI HIRLAP

=POLITIKAI-TÁRSADALMI-ÉS-SZÉPIRODALMI-HETILAP=

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Celldömölk, gróf Széchenyi-utca 12. Telefon: 55. Csekkszám 17.258.

Felelős szerkesztő: NAGY IMRE

Előfizetési árak: 1 évre 6, ½ évre 3, ¼ évre 1·50 P. Megjelenik minden szombaton.

Hullámzó

Balatonhoz hasonlít a Zilahy-ügy. Olyan vihar keveredett adománya nyomán, amilyet rég nem látott a szenzációkra éhes magyar sajtó. Kezdetben vala Incze Antal hozzászólása a Nemzetőrben. Utána Oláh Györgyé az Egyedül Vagyunkban. Mindkettő finom írás, lényegük az, hogy az író gesztusa a legszebbek közé tartozik a magyar történelem folyamán. Megállapítják, hogy az új iskolának, a Kitünőek Iskolájának nem szabad a mai egészségtelen s kasztszellemet lehelő életre előkészíteni a leendő magyar vezetőket. Bizonyos vonatkozásban másnak kell lennie az Iskola szellemének, mint annak a világnak, amit Zilahy regényelben találhatunk. Ez is olyan igazság, amiért sem Zilahy, sem a magyar közönség jobb érzésű része meg nem sértődhetett. Jött azután Rajniss cikke, melyben kereken megtagadta az elismerést Zilahy adományától. Kisebbítette értékét, holott Zilahytól független szakemberek többre értékelték az adományt, mint Zilahyék. Különben sem az a fontos, ezt mindenkinek tudnia illene, még egy Rajnissnak is, hogy itt nem adomány összegének nagysága vagy kicsisége a döntő, hanem maga a tény, hogy egy család mindenét felajánlotta, amije csak volt, egy mindenképpen szükséges intézmény felállítására. Ha összes vagyonuk csak két fillért ért volna — gondoljunk a bibliabeli szegény asszony két fillérére —, akkor is méltánylandó cselekedet, különösen mai társadalmunkban. De Rajniss szerint nincs szükség a Kitünőek Iskolájára sem, mert — szerinte — az a rendszer nevelne abban magának csatlósokat, amelyiknek a fennmaradása szerinte — szerintünk sem kívánatos mai állapotában. Tehát mondta ő, nincs szükség erre az intézményre, s Zilahy adománya egyenesen káros, mert lehetővé teszi ennek a nem kívánatos intézménynek a létrejövetelét.

Tény az, hogy a Kitünőek Iskolája, ha az úgy, ahogy azt Zilahy évek óta hangoztatta, oly megfelelőnek látszott volna, a fennálló politikai rendszernek, már megvalósították volna. De maga a rendszer is, mely reméljük minden nappal inkább a multé lesz, tartózkodó álláspontra helyezkedett, mert maga is érezte, hogy az Iskola olyan vezető gárdát fog nevelni, mely a fennálló feudális kasztszellemmel gyökeresen szakítani fog s megvalósítja az osztálytalan magyar társadalmat, már amennyire ez emberileg s az emberiség kára nélkül megvalósítható.

Már most ezért szidni valakit, mert valamilyen jócselekedetével mások visszaélhetnek, merőben furcsa dolog, ha ugyan nem rosszindulatu eljárás. A rosszindulat Rajnissék részéről fel is tételezhető, hisz ahhoz a sajtóvezérkarhoz tartozik ő is, mely az utolsó 15 évben egyetlen magyar írót sem tűrt meg az irányítása alatt álló u.n. jobboldali lapokban. Igaz ugyan, hogy a magyar írók pártokon felül, mindig az összmagyarság érdekeit szolgálták, s nem voltak befoghatók egyetlen politikai párt szekerébe sem. Ezt az egyedüli helyes írói álláspontot egyedül Imrédy Béla értette meg, aki úgy támogatta az írókat, pl Kodolányi Jánost is, a Földindulóson keresztül, hogy nem kívánta tőlük a pártpolitikai állásfoglalást. S az utolsó 15 évben Zilahy volt az az ember, ki azokat az írókat, akik a magyar népért, a fajmagyarságért küzdöttek, olyan kőrökben is vállalta, ahol rajta kívül nem akadt szószólójuk. Ott hagyta a régi „Magyarország" szerkesztőt asztalát, amikor a zsidó-feudális rendszer megelégelte a magyar népi írók alapos munkáját. Ezekre az írókra Milotay és Rajniss igyekeztek kigyótbékát kiáltani, marxizmussal vádolni, csak azért, mert igazi magyar lélekből fakadó népi szocializmusukat az ő germán szemléletük nem tudta megemészteni.

Ez történt a Rajniss-Zilahy ügyben is. Hogy Zilahy adományát s szándékát hogy valósítják meg, az nem Zilahy ügye. Rajnissnak épp ez a feladata, s többi képviselőtársának, hogy ezt a lehetőséget jól valósítassák meg, a rendelkezésükre álló eszközökkel. Használják a politika fegyvereit azokkal szemben, akik Zilahy szándékait, a magyar nép örök érdekeit félreismerve, nem valódi, vérség szerint is magyar emberekkel akarják megvalósítani, hanem osztályszemléletűtől befolyásolt s idejét mult figurákkal. Ha mindenki azt nézné, hogy visszaélhetnek vele, akkor legjobban tenné, ha öngyilkos lenne. Az élet harc, s ott nem mindig történnek úgy a dolgok, ahogy igen sokszor történniök kellene.

Zilahy óriási lehetőséget nyujtott, hogy egy új értelmű magyar vezetőréteget nevelhessünk. A maga részéről ezzel lezárta az ügyet. Mégegyszer felemelheti szavát, ha azt látja majd, hogy az Iskola nem a magyar, de csak a magyar nép érdekeinek szolgálatára valósul meg. De ez egyáltalán nem az ő bune lesz, bármennyire is igyekszik már előre rákenni Rajniss.

Népi politika és a magyar nyelv

Irta: Molnár Benjámin gimn. tanár

Beszéd

A megszólítás problémáinak vázolása után kezdjünk el beszélgetni. Itt világlik ki leginkább művelt társalgási nyelvünk szomorú dadogása. Az angolban csak magázás van, ami végtelenül egyszerűvé teszi a társalgást. Minden más nyelvben tegezés és magázás van. De a magyar — a hivatalos uri magyar — itt is világcsoda, mert van tegezése, talán magázása is, de legnagyobb részt valami éktelen és szörnyű harmadik személyes dadogással beszél. Ezt a hibrí zagyvalékot beszéljük mindnyájan, akik csak kevésbé is műveltnek számítunk Magyarországon. Bemutatok itt beszélgetést angolból, németből, művelt magyarból és paraszt magyarból.

Good morning Mr. Black! Good morning Mr. White!

Did you go to cinema last night? Jes I did, but where were you? etc.

G. M. Herr Schwarc! G. M. Herr Weisz!

Waren Sie gestern abend im Kino? Ja, aber wo waren Sie. etc.

Alázatos szolgája főtanácsos úr! Jó reggelt Fekete úr!

Elméltóztatott (tetszett) menni moziba tegnap este főtanácsos úr! Igen, és Fekete úr hol maradt? stb.

Olyan ez, mintha egy-egy szent állat állana egymással szemben, kik valami babonás félelemből nem merik egymást közvetlenül megszólítani. Miért beszél a főtanácsos és a Fekete harmadik személyben, hiszen szemtőlszembe állanak egymással. Hol itt a tegezés vagy a magázás? Ennek a főtanácsosi beszélgetésnek *husz százaléka üres ciráda, nyakatekert harmadik személyes titulálás.* Így a világon semilyen nép nem beszél. A németek magázzák Hitlert is „Führer, Sie haben uns den Wegezeigt".

A magyar paraszt és munkás beszél ma egyedül magasabbrendűen és civilizáltan magyarul.

Íme: Jó reggelt Szabó úr! Jó reggelt Takács úr!

Volt-e — t. i. maga — moziban tegnap este? Voltam, és maga hol volt? Maga szerencsés ember, ráér esténként, de én nem. stb.

Itt megvan a teljes kölcsönösség és közvetlen nyelv. Nyelvünk természete folytán nálunk is csak tegezés és magázás lehetséges és semmi több. Széchenyi pontosan ilyen céllal alkotta az Ön szót. Hogy mindmáig nem terjedt el, annak több oka van. Egyik benső oka, hogy nyelvünknek ilyen intim és lényeges szavát nem lehet máról holnapra megváltoztatni és millókra ráerőltetni. Van nyelvünknek erre szava: a maga. Paraszt águnk kizárólag ezzel a szóval él idegenekkel szemben, s azzal szemben, akit meg akar tisztelni. Tehát nem durva és közönséges szó, mit sok finomkodó szobanyelvész hiszi, hanem éppen a megtisztelés szava. A művelt magyarok is nőkkel szemben a legnagyobb tisztelettel szólva is magáznak. A „maga" előnye az „önnel" szemben, hogy mindnyájan használjuk — népünk kizárólag azt használja — *csak általánossá kell tenni.*

Ha két magyar uriember beszél egy harmadik uriember feleségéről, akkor Nagynéről, Sónéről és Feketénéről beszél, de ha az illető asszony személyesen is ott van, akkor nagyságos, méltóságos, vagy kegyelmes asszony és harmadik személyes dadogás. Se az angol, se a francia, se a német nem ismeri ezt a *képmutatást a modorban.* Ha a bőlgy jelen van, vagy nincs, az marad Mrs. Eden, Madame Lebrun és Frau Mayer. A magyar paraszt is követi a nyugati civilizált használatot: Hát a Sósné meggyógyult-e már? Nem tudom János, de kérdezzük meg Vargánet, aki éppen itt jön. „Mondja csak Vargané, meggyógyult már Sósné"? Tehát, ha ott van, ha nincs, Vargané marad Vargané.

Címzés

A levelek külső címzésénél is a legnagyobb aggodalommal kell

Ára 12 fillér.

eljárnunk a „művelt" magyarban a címek és a rangok útvesztőjében. Ahogy az előkelő angol és német egymással levelez az hallós sértés lenne a konyhában élő, ingujjban evő, elszegényedett magyar középosztály nyelvén. Ha Göbbels miniszter felesége levelet kap, a borítékon levő címzés Frau Göbbels. Semmivel sem több. Ha mosónője kap levelet az Frau Mayer. Semmivel sem kevesebb. Tehát nem nagyméltóságú Benkő Tihamérné kegyelmes asszonynak, hanem csak Benkő Tihamérnének. *A cím- és rang-rengetegbe csak úgy vihetünk rendet, ha lomtárba teszszük az egészet.* Minden magyar férfi legyen „úr" és magyar nő „-né" — vagy „kisasszony". Ezt követeli nyelvünk egészsége és a mai kor. Tehát:

Molnár János — Molnár Jánosné
Pápa, Főiskola-utca 7. — Pápa, Főiskola-utca 7.

Molnár Éva kisasszony
Pápa
Főiskola-utca 7.

Tekintet nélkül arra, hogy ez a Molnár János főispán-e, vagy utcaseprő.

Nemzeti egységet és modern magyarságot csak így lehet becsületesen elképzelni.

Minden kíváló embert mindenütt a világon kitüntetnek, de az sehol sem jelent olyan mérvű nyelvi és szellemi akadályt, mint ha Kovács Péter méltóságos Kovács Péterré méltóztatik válni. A legtobb nemzet érdemes polgárait nyakban viselhető szalaggal, vagy mellre tűzött éremmel tüntetik ki, de neve marad továbbra is Kovács Péter. Képzeljük el, ha a világháborúban a hős közvitéz Balogot arany vitézségi éremmel tüntették ki, s attól kezdve nem Balognak, hanem aranyvitézségednek kellett volna őt hívni. A közvitéz Szabót pedig kisezüstségednek. Így felbomlott volna vitézi hadseregünk. *Hogy a magyarság elmaradottságából és szegénységéből kiemelkedhessék, találkozni kell az egész magyarsággal. Ehhez a találkozáshoz pedig elsősorban olyan magyar nyelv kell, amelyen mind a 13 milliónak beszélni tudunk.*

Warnemündetől—Leningrádig...

Az északon járt magyar női küldöttség egyik nagyművelteségű tagja D. Garzuly Mária írja ezt a pompás utinaplót. Hívebben még alig ábrázolták nálunk a finn nők hősiességét.

Koppenhága

Koppenhága a csend városa. A reggeli és délutáni órákban folyamként áraszják el az utcákat a biciklisták ezrei. Gyalog azt hiszem, ott csak az idegenek járnak. A forgalom irányító lámpái rendőr nélkül, óraszerkezettel működnek, mégsem hallani se csöngetést, se tülkölést, sem kiabálást. A patinás szép városnak kirakatai telistele vannak szebbnél-szebb holmikkal. Ezüst- és üvegáruk, valamint a királyi porcellán manufaktura remekei ejtik ámulatba a nézőt. Ugyanakkor szemünk nem győz betelni csemegekereskedések, különösképpen pedig a csokoládé üzletek és cukrászdák ritka csemegéivel. Minden cukrászda ablakában legalább egy, kisebbfajta malomkerék nagyságú tejszínhabos torta áll. Dánia ma kétségtelenül Európa egyik legboldogabb országa, becsületes magatartásáért teljes biztonságban élheti saját önálló életét.

Stockholm

Stockholm. Káprázatosan kivilágitott utcák, fantasztikus neonfények, szépség, gazdagság. A híres Skansen, a svéd szabadtéri múzeum olyan nagy pénzadományokat kap ma is még állandóan, hogy külön bizottság gondoskodik azon, mit lehetne még vásárolni, hol lehetne még valamit szépíteni? A nép életszintje talán legmagasabb Európában, csökkenő mértékben ragaszkodnak az egyéni jóléthez, a magánvagyonhoz és a királyi házhoz.

A stockholmi repülőtéren kis finn hadigép vár. Luukkonen asszony küldötte vendégelért. Finn pilóta visz minket a Botteni-öblön át, az Aland-szigetek, vagy ahogy ők mondják: „szirtkert" fölött a cél felé, Suomiba.

Helsinki

Helsinki. Két híres épületét, a főpályaudvart és a parlamentet, mint az északi modern építészet remekeit, képekről már régen ismerjük. Amikor alig két évtizeddel ezelőtt elkészültek a nagyszerű tervek, sokan ellenezték a modern építészetnek méreteiben és kivitelében egyaránt kimagasló alkotását. Úgy vélték, hogy „egy szegény, kis nemzet" számára az elgondolások mindenképpen túlméretezettek. A bátrak és erősek azonban, köztük Luukkonen asszony is, Suur-Suomiról. Nagy-Finnországról álmodtak már akkor is, a visszacsatolt Koláról és Kelet-Karjaláról, melyért most ontják vérüket a haza fiai, mert bár most valóban szegény és kis nemzet az építtető, de nem önmagának, hanem a jövőnek épít s a jövő a nagy, gazdag nemzeté.

Kylliki Pohjala parlamenti képviselő, Finnország egyik leghíresebb asszonya mutogatja a kőbe, fába és szőttesekbe álmodott országházat. Nagy márványcsarnokai gyönyörű kovácsolt vasrácsokkal és díszekkel, a könyvtárak, tanácstermek, társalgók pazar famunkái (az egyik terem pl. tizenhatféle fából készült) a szőnyegek, a fali kárpitok, a híres finn ryijy-k, stb. mind egységes terv szerint készültek, a szinekne és formáknak olyan bámulatos finom harmóniájával, mely valóban felemeli a lelket a szabad gondolatok tiszta világába. A nagyteremben a szavazás géppel történik. Minden képviselő asztalán két kis villanygomb van. Aszerint, hogy a javaslat mellett, vagy ellen szavaz, megnyomja az egyiket vagy másikat. Automatikus szerkezet összeszámolja az eredményeket és az elnöki asztal melletti üveglapra vetíti fel négy számot: az igennel, nemmel szavazók, a jelenlevők és szavazást le nem adott, valamint a hiányzó képviselők számát. A huszadik században ebben a mintaországban az ember oly erősnek, oly bizakodónak érzi magát. Itt az építés, a fejlődés, a megtisztult j Kor akarata öltött testet.

Este együtt ülünk Kylliki Pohjalával szállodai szobámban. És Kylliki mesél a büszke országház legszomorúbb éjszakájáról. 1940 téltutóján volt. Moszkva kinyujtotta véres karmait a finn haza földje után. Tizes bizottság alakult a békefeltételek megtárgyalására. Dél óta egyfolytában ültek együtt hajnali háromig. Mindegyikük előtt ott feküdt Finnország térképe s azt kellett volna eldönteniök, mennyit engedhetnek át a drága földből. Dönteni nem tudtak. Az elnök felkérte őket, menjenek haza pihenni és hat órára jöjjenek vissza a válasszal. Szétszéledtek, de egyik sem ment pihenni. Kétségbeesve járták Helsinki sötét utcáit és kopár parkjait s mikor hat órára sápadtan, megkínzottan újra összeültek, mindegyikük nemmel válaszolt. Egy talpalatnyit sem adtak oda önként az ellenségnek, nem mondtak le egy pillanatig sem az ősi jogról. S amikor alig egy évvel később elindultak felszabadítani Karjalát, a nemzet lelkiismerete tiszta volt s a tizesbizottság az emberi becsület legnagyobb diadalát élte meg.

Másnap reggel egy ugrásra elfutunk a parlamentbe, mert Kylliki meg akarja még mutatni nekem térképeken és grafikonokon lelkének nagy álmát. Nagy-Finnország keleti határain megfogják építeni a legnagyobb és legmodernebb kórházakat, iskolákat, gyermekgondozókat, csupa nagyablakos, tágas és egészséges modern ház várja majd a visszatelepülőket, hogy az egész világ lássa: itt kezdődik Finnország.

Akik a finn különbéke meséjében hisznek, önmagukat kacagnák, ha csak egy pillanatra is belenéznek a tiszta finn lélekbe. Az a nép, amelynek parlamentje nem alkudott Moszkvával, nem ismeri a szószegést. Az a nép, amelynek minden gondja, minden aggódása katonáié és hadirokkantjaié, nem pocsékolja a vért. A különbéke pedig azt jelentené, hogy az a sok hősi halott, akiknek csontjai a finn városok legszebb parkjaiban porladnak, hiába ontotta vérét. Kola és Kelet-Karjala visszacsatolása nélkül a nemzet élete nincs biztosítva. „Szent háborújuk" pedig éppen ezért folyik: évszázadokra biztosítani a nemzet békés fejlődését. Boldog Finnország! Nemzeti életünk évtizedes problémái ismeretlenek előtte: *1. Nem ismerik a zsidókérdést. 2. Nem ismerik a nagybirtok problémáit. 3. Nem ismerik a társadalmi osztályok nemzetbomlasztó ellentétét.* Zsidó szinte egyáltalán nincs az országban. Az a pár, akit a statisztika ismer, szinte kivétel nélkül bevándorolt. A nagybirtok kérdésével már régen felszámoltak. Mert Finnországban is voltak latifundiumok, melyeket a svéd királyok azoknak a hű alattvalóinak adományozott, akik buzgón fáradoztak az ország romlásán. A svéd fennhatóság megszüntével a finnek a birtokokat a nemzet tulajdonának nyilvánították.

Osztálykülönbség?

A volt államelnök, Svinhufvud meghívta a magyar bizottságot Luumäki melletti birtokára, Kotkaniemire. A frontról jövet érkezett autókaravánunk a fából épített szép kis vidéki kastély elé. A kapuban szürke egyenruhás fiatal lotta várt, az előszobában is lotta segítette le kabátjainkat. Az asztalnál is lottaruhás lányok szolgáltak fel. De ugyanabból az anyagból, s ugyanarra a szabásra készül egyenruhát viselt az államelnök felesége és leánya is. Még rangjelzést sem viseltek a lották, csak a kitüntetések különbözőek. A legtöbb kitüntetés nem az államelnök feleségének vagy leányának, hanem egyik kis szobalánynak mellén díszlett, mert bátor és hős leány volt, aki végigszolgálta a téli hadjáratot. Nagy megtiszteltetésnek vette a volt államfő, hogy kastélya falai között üdvözölhette a sortavalai kis-néptanítónőt, Luukkonen asszonyt, a halkszavú, jóságos Jontaja-t, akit egész nemzete a legnagyobb tisztelettel és szeretettel vesz körül. S csak természetes volt, hogy az egész ház asszonynépe az ő tiszteletére lottaegyenruhába öltözött.

A lották szürke egyenruhája végkép eltűrli a külső megkülönböztetés minden lehetőségét. De a finn társadalom vezető asszonyai polgári ruhákban is mindig egyszerűek, amilyen előkelően egyszerű a modoruk is. Csak hosszas beszélgetés folyamán, szinte véletlenül tudja meg az ember, hogy férjük miniszter, vagy hadseregparancsnok, s hogy ők maguk melyik tudományos intézetet, bankot vezetik, vagy milyen egyéb nagy felelősségű hivatást töltenek be. Mert ezek az asszonyok majdnem kivétel nélkül főiskolát végzett, különös szakemberek, akik munkájukkal szereznek maguknak megbecsülést s éppen ezért kerülik a hangoskodást.

Viipuri

Mikor végre a viipuri körzet (vagyis a karjalai frontszakasz) légvédelmi központjának közel hétemeletes tornyába felértünk, ott is mosolygó arcú fiatal lány fogadott. Szelíd arcán hiába keresem amazoni elszántságot és vért lihegő harci kedvet. De mosolygó kék szemét sohasem kerülheti el egy ellenséges gép, s kezei nyugodtan adják a sifrirozott hireket. Így állnak a toronyban, megfeszített idegekkel nyárron hat, a téli hidegben pedig kétórás őrségen. Ha a bombák a közelben esnek le, még egy lotta fut fel a toronyba, melyet elhagyniok csak akkor szabad, ha már az ellenséges lövegek szétrombolták hiradó készülékeket, s így feladatukat nem teljesíthetik tovább. Akkor sem keresheznek menedéket, hanem minden rendelkezésre álló eszközzel meg kell kísérelniök az összeköttetés felvételét és a hírek adását.

A legtöbb hősi halottja a téli hadjárat alatt a légi megfigyelő lották osztályának volt!

Leningrád alatt

Átléptük a finn határt s orosz földön folytattuk utunkat. A határtól alig száz méternyire hajtani orosz kaszárnyában a lerendás hirü Pajari tábornok, „Észak Rommelja" fogad, s mi a Rákóczi-induló hangjai mellett indulunk tovább Leningrád irányában. Drótakadályok és tankcsapdák között haladva hirtelen erdei útra térünk. Fülünket kopácsolás és ének hangja üti meg. Pajari tábornok „bajtárs-falujába" érünk. A tábornok saját kezdeményezésére, saját tervei szerint és a front mögötti szakaszon vidám, alkotó életet varázsolt. Az állóháború katonáinak egy részét ide vonta építkezéshez. Azt akarja, hogy amit az oroszok Karjala földjén elpusztítottak, azt az orosz erdők fáiból építsék újra. Egyszerre 52 ház épül, szép, nagyméretű, tágas szobás házak, hogy mire a kitelepítettek ezrei hazatérhetnek, a romok helyén új házak várják őket. A katonak a munkát akkordban végzik. Ha a megállapitott időn belül végzik el feladatukat, az így nyert órákat vagy napokat jóváírják nekik s ezekből gyüjtenek maguknak soronkívüli szabadságot. Pajarit a katonái rajongásig szeretik, legendákat mesélnek róla. O pedig állandóan velük van, figyeli lelküket és problémáikat, hogy megadhassa nekik mindazt, amire szükségük van s cserébe joggal követelhesse tőlük a teljes odaadást.

Egy közeli lotta-kantinba térünk. Ezek a front-kantinok nem hevenyészett barakok, hanem szép, modern faházak, nagy ablakokkal, mély, virágokkal teleültetett ablakpárkányokkal, modern bútorral, gyönyörű kandalókkal. Legjobb mérnökeik tervezik s a felszereléseket a lották szerzik be. Azt is a legjavából. A fözőedények, a tálalók és evőeszközök a modern ipar legjobb termékei ízlésben és minőségben egyaránt. Nem láttam sehol egyetlen egy csorba üveget vagy tányért. Mert a finn nemzet tudja, hogy harcoló katonáinak a legjobb is éppen csak hogy elég jó.

*

Leningrád alatt állunk. Nézzük a város templomainak tornyait, füstölgő kéményeit, s lassan bontakozni kezd lelki szemeim előtt a nagy történelmi összefüggések törvényszerűsége. Mellettem áll a tábornok, itt észak Dévény kapujánál és szól, mintha csak magának beszélne: „Vannak földrajzi kulcspontok és történelmi kulcshelyzetek. Amikor a kettő egy cselekvésben találkozik, formálódik az új kor. Leningrádnak el kell tünnie a föld színéről!"

D. Garzuly Mária.

A francia rejtély oldódása

A Laval-kormány rendeletére október 2-áról 3-ára virradó éjjelre a francia államrendőrség birtokára internáltatta Edouard Herriot-t, Franciaország volt miniszterelnökét, többszörös külügyminisztert és a demokrata Franciaország utolsó parlamentjének elnökét. Egyelőre még nem közölték teljes egészében a vele szemben támasztott vádat. Kétségtelen azonban, hogy akármilyen közvetlen okok is vezették az államügyészséget a Herriot ellen kiadott internálási parancsban, aligha tévedett az ügyészség a volt miniszterelnökkel szemben. 1931-ben ő volt az első francia politikus, aki nyiltan is szembeszállt a szovjettel való kibékülés érdekében. Moszkvába utazott, ahol Sztalin a vörös hadsereg tiszteletbeli kapitányává nevezte ki a száztizkilós demokrata apostolt. Később, 1934 februárjában ő buktatta meg a jobboldali kormányt, másfél évvel később pedig uralomra segitette Blum Leót és maga is beállt a népfront tagjai sorába. Az 1936-os Bastille-ünnepségek alkalmával fölemelt ökölleel vonult végig Párisban Blum Leó, Daladier és Thorez, az azóta már hazaárulónak nyilvánított kommunista képviselő társaságában. Hiába változtatott azonban teljesen szint és hiába állott a régi demokrata elvek elárulása után a bolsevistákkal nyiltan szövetkező politikusok táborába, a legutóbbi parlamenti választások alkalmával majdnem elvesztette mandátumát és csak a kommunista ellenjelölt visszalépésének köszönhette, hogy bekerült a parlamentbe. Több izben megpróbálkozott az Elysée-palotába való bejutással is, vágya azonban egyszer sem teljesülhetett. Pétain és Laval legadázabb ellenségeinek sorába tartozott egyébként már hosszú esztendők óta s a francia összeomlásért őt is súlyos felelősség terheli: amikor 1936-ban és 1937-ben a katonai költségvetésről szavaztak a képviselőházban, ő szervezte meg a katonai büdzsével szembenálló többséget. Amikor Franciaország összeomlott, azt javasolta Lebrun köztársasági elnöknek: szökjenek meg Marokkóba az egész parlamenttel, irányitsák onnan tovább a francia ellenállást. Pétain és Laval erélyes közbelépése azonban megakadályozta tervei keresztülvitelében.

*

Első politikai szereplése szorosan összefügg a szabadkőmüvességnek a katolikus papság elleni küzdelmeivel. Herriot fiatal tanító volt egy garonnevidéki faluban s a jámbor községet olyan ügyesen felláztotta, hogy a plébánosnak éjnek idején kellett megszökni a faluból Herriot természetesen már akkor is szabadkőmüves volt, három évvel később pedig éppen a szabadkőmüvesség támogatása révén képviselőnek is megválasztották. Az ő javaslatára távolitották el a keresztet azokból a francia iskolákból, amelyek kiálltak a szabadkőmüvesség első, 1891-es rohamát. 1921-ben választották meg először Lyon polgármesterévé s az is maradt egészen az összeomlásig. Jellemző lyoni működésére, hogy 1936-ban már majdnem kitört a munkásforradalom a francia selyem világhirű fővárosában és csak a katonaság közbelépése tudta elháritani a veszélyt. Herriot azonban a maga részéről szabadkezet adott a lázadóknak, sőt ő is résztvett az úgynevezett „gyármegszállásokban". Egyetlen vágya volt egyébként, hogy tagja legyen a francia Tudományos Akadémiának. Pedagógiai tanulmányokat irt, az Akadémia azonban minden esetben leszavazta Herriot tagságra való jelölését. Amikor elindult közéleti pályafutására, saját bevallása szerint összesen két öltözet ruhája volt. Az 1937-es adózási kulcs szerint már Lyon tizenegyedik leggazdagabb polgárának számitott, többmillió frank biztos részvényekbe és bérpalotába fektetett vagyonnal.

*

Utolérte a végzet Blum Leót is: a Laval-kormány rendeletet tett közzé, amellyel lefoglalta a volt francia miniszterelnök „bárhol, bármilyen országban található vagyonát". Először a zsidó politikus párisi lakásán tartották házkutatást: kétszáz személyes gyönyörű ezüstkészletet, 14 kiló aranypénzt és rengeteg műkincset találtak az árván hagyott lakásban. Néhány nappal később, szeptember 20-án birtokba vette a francia állam Blum Leó Nargonne melletti farmját is: a weekendház átkutatása alkalmával ismét meglepő felfedezést tett a rendőrség. Százezreket érő történelmi bútorral rendezte be a szocialista népvezér az alig négy szobából álló vidéki lakását, ahová minden szombaton leutazott párisi barátaival. Ugyanekkor pedig átirt a francia külügyminisztérium svájci külügyminisztériumnak: helyezzék zárlat alá Blum Leónak a Genfi-tó partján álló birtokát és kastélyát. A kastély és a kis birtok 1,400.000 frankba került annak idején. Blum Leó tehát kicsempészte pénzét az országból. Ő volt a francia infláció eliniitója. Millió kisembert tett koldussá a frank leértékelésével. Összehárácsolt pénzét még idejekorán átmentette Svájcba.

*

A francia államrendőrség Laval egyenes és szigorú utasitására néhány nappal ezelőtt átfésülte a Rivierát. A Paris Soir adatai szerint a kék tengerre néző gyönyörű palotákban, kastélyokban és villákban összesen 148.000 zsidót szedtek össze, továbbá 840 olyan angol és amerikai állampolgárt, akiknek kiutasitásáról már félévvel ezelőtt döntött a vichyi kormány. Jellemző egyébként a rivieral állapotokra: egy-egy kastély, luxusvilla pincéjében annyi élelmiszerre bukkant a rendőrség, amennyivel két hónapon át egész francia községet eltarthatott volna az állam. A legmeglepőbb felfedezést Antibesben tette a francia rendőrség: a zsidó vendégek egy harminc kilométerre fekvő farmon kétezer darabból álló birkanyájat neveltek fel a maguk számára. A parasztgazdáknak megtiltották, hogy bárkinek is eladjanak a birkákból, amelyekből csakis az antibesi nyaralók asztalára került pecsenye.

IRODALOM

Meneküló nyár.

Irta: Erdelyi József

Nini! Hogy menekül a nyár, —
hogy kúszik, hogy kapaszkodik,
az ebszőlő, mint vallani
halálfélő, zöldbőrű gyik,
minek nem látni, csak nyomát:
a sok-sok sijas levelet,
mit vérbe mártanak a hús,
kegyetlen őszi reggelek...

Nini! Hogy menekül a nyár,
nap-nap után a vérnyomok
hogy szaporodnak: vérzenek
tőlük a sziklák, a romok,
s hogy vállk, bull le, tünik el
nyoma is: a piros levél,
s marad csak a fürtté fagyott
fekete köny, fekete vér

JELLEMZŐ

Kopenhágában egységfront alakult a tolvajok ellen és most rendezte meg rendkívüli érdekes kiállitását a dán rendőrség támogatásával. A kiállitás bemutatta a középkori idők óta használatos zsiványszerszámokat, a legkülönfélébb, legfurfangosabb, fúrókat, feszitővasakat és más egyéb eszközöket. Ezrével tolongtak a kiállitási termekben az érdeklődők. De az anyag is vonzotta az „érdekelteket". Egy szép reggelre ébredve, a kiállitás őrei észrevették, hogy az egyik vitrin teljesen üres volt, éppen az a szekrény, amelyben a betörésekné használt szerszámokat állitották ki. Az utolsó szálig elemelte az ismeretlen tettes a remek feszitővas-kollekciót. Hirek szerint rég nem nevettek annyit Koppenhágában, mint az „egységfront" kiállitásán.

Ez aztán a reklám! A Páris melletti Villette-ben szoktak bikaviadalokat rendezni. Az idén a rossz közlekedési viszonyok miatt nem nagy érdeklődésre tartott számot ez a mulatság. A rendezőség erre különös trükkhöz folyamodott. Hirdetéseiben a következő érdekességet közölte a nagyérdemű publikummal:

A viadal alatt leszurt bikák húsát hatósági áron szétosztjuk a közönség között.

Erre aztan megindult a népáradat a Villette felé. Két viadalon összesen 13 bikát szúrtak le a torreádorok és trancsroztak fel a hentesleányok. A soványbikák húsa igen izlett a sportközönségnek.

—

Svájcban egy kis falu lakóinak eszébe jutott, hogy pontosan 58 év multva a kétezer esztendőhöz érkezik el az emberiség. A vaudi kanton hegyei között korán esteledik, a vacsorát is hamarabb kap szárnyra. Mikor a kétezer évről beszélni kezdtek, másnap a havasi pásztorok már jelentették, hogy az égen különös jelek tünek fel, a hegyek éjfélkor vijjogó hangon szóltak és az emberek, állatok, fák és vizek megtelteik rémülettel. Irva vagyon — hirdették a pásztorok —, hogy a kétezredik évben újra megjelenik a Messiás, hogy megváltsa bűneitől e szenvedő világot... Igy beszélik ezt a vaudi falucskában az ájtatos emberek s elhatározták, hogy méltóan készülnek fogadni a felelmetesen közelgő, ritka esztendőt. Minden este hét órakor meghúzzák a harangokat, hogy: Ember, készülj fel, mert közeledik a kétezredik év... Különös szeretettel gondozzák a szerencsés újszülötteket, akik biztosan megérhetik még a Nagy Esztendőt... A Neuchateltó partján már megalakult a kétezredik év hivőinek szektája. Igy volt ez az ezer esztendő hajnalán is: vér és könny öntötte Európa földjét és az emberek félelemmel és mégis reménykedve várták az ezredéves fordulót, amely eljött és az élet — ment tovább az örökkévalóságban.

Érdekes statisztikát készitettek Amerikában. Összeirták, hogy az iskolásgyerekek milyen hosszú utat tesznek meg naponta a lakásuktól az iskolájukig. Az átla-

gos távolság felmérőöld volt. (Kb. 800 méter.) Legközelebb lakott egy alabamai kisfiú, akinek a tanító megengedte, hogy télen a tanteremben aludjon. Legtávolabbról járt be az iskolába egy arkanzasi diák, aki pem kevesebb mint 360 mérföldet, több mint ötszáz kilométert tett meg naponta, hogy az iskolába jusson. A 7 órás postarepülőgépen indult reggel a gimnáziumba, egy órát repült és délután a négyórás géppel tért vissza.

Aranykalászos gazdaavatás és baromfiny kiállítás Celldömölkön

A celldömölki m. kir. téli gazdasági iskola és szaktanácsadó állomás az elmult vasárnap avatta az iskola 33 végzett növendékét szép ünnepély keretében aranykalászos gazdává.

Az ünnepély a városháza ismertetőtermében délelőtt 10 órakor kezdődött. A földmüvelésügyi miniszteri Gosztonyi Nándor, a Bencésrend jószágkormányzója képviselte. Megjelentek az ünnepélyen dr. Heltbényi Jenő főszolgabíró, Lajtai Tivadar vezetőjegyző, Hokhold István községbíró és a viták vezetőegyénisége.

Hajós István, az iskola igazgatója tartotta meg az iskola két éves fennállásának és működésének beszámolóját. A beszámolóból láthatjuk, hogy 835 kat. hold saját, 217 kat. hold bérlet, összesen 1052 kat. hold föld müvelése esik 33 aranykalászos gazdára, ami a kemenesaljai átlagnak megfelel. A napraforgó termesztése kedvező bozamot ért el, de minden téren örvendetes eredményt jelent a kétéves munka. A beszámoló után Gosztonyi Nándor az ünnepélyt megnyitotta és aranykalászos gazdává avatták a következő 33 végzett növendéket: Maszáros József Kemenespálfa, Németh Béla, Marácsi Ferenc Kemenaskápolna, Vida Zoltán, Vida Gyula Magyargencs, Végh Károly, Simon Ferenc, Szabó Lajos, Tima Sándor Mesteri, Fehér Lajos, Fehér István, Szabó Ferenc Ostffyasszonyfa, Dékán József Répcszemere, Baráth Lajos Nemesocsi, Márton Elemér Celldömölk, Gaál György Csánig, Horváth József, Nagy Pál, Hanzsér Lajos Alsóság, Németh Lajos Kemenesszentmárton, Németh László Pápoc, Kondor Endre Nick, Gábor Gyula Rábakecskéd, Ódor Endre Kisalítse, Horváth Gyula Nagysimonyi, Zámbó Mihály, Sebestyén László Sümegnyárád, Tekse Jenő, Tekse Lajos Kemenesmagyósz, Rába Tivadar, Sík Lajos, Balogh Ferenc Jánosháza, Fodor Pál Merseváti. Ezt követőleg ismertették a kiállítás anyagát és kihirdették a helyezéseket, valamint a nyertesek nevét. Az öt első helyezett egy-egy jutalomkönyvet és díszoklevelet gazdasági eszközöket nyert.

Ezután Gábor Gyula az ifjúsági gazdakör elnöke megnyitotta az ifj. gazdakör diaközgyülését, majd Rába Tivadar „Miképpen emeljüljük átlagtermésünket". Dékán József „A sikogazdálkodás jelentősége" és Szabó Ferenc „Takarmányellátás biztosítása különféle üzemekben" cimen tartottak előadásokat. Marácsi Ferenc Revicsky Gyulának a „Munka népe" cimü kötetének szavalta el. Márton Elemér tanuló vezetésével a gazdaifjak magyar dalokat énekeltek. A kiállítás biráló bizottsága Gosztonyi Nándor, Lacza Vilmos és Wimmer Lajos volt. A kiállitást, mely a polgári fiuiskola torna-termében volt, sokan megtekintették.

HIREK

— **Eskövők.** Tamaska Sárika okl. gyógyszerész és Trummer Antal okl. gyógyszerész, gyógyszervegyészeti laboratórium tulajdonos október 21-én tartották eskövőjüket Budapesten, a Deáktéri evangélikus templomban. Az esketési szertartást a menyasszony nagybátyja: Nagy István ostffyasszonyfai ev. lelkész végezte. Tanúk voltak a menyasszony részéről Mandelló Miklós budapesti biztosító intézeti vezérigazgató, a vőlegény részéről dr. Szendy Imre budapesti ügyvéd. — Ifj. Bakó Lajos jánosházai baromfinagykereskedő folyó évi október hó 24-én, szombaton déli 12 órakor vezeti oltárhoz a bobai ev. templomban Móritz Jenő bobai földbirtokos és neje leányát, Bazsát. — Gyürü Irmuska és Árva Gyula szamoivelő örmester folyó hó 25-én, vasárnap délután 4 órakor tartják eskövőjüket a celldömölki apátsági templomban. — Ugyancsak vasárnap délután fél 5 órakor vezeti oltárhoz Tarján József postatisztviselő a celldömölki apátsági templomban Horváth Erzsébetet.

— **Katonai elismerés.** Füzesi István m. kir. hadapródörmester — aki az orosz harctéren kürd — leleményes, fáradhatatlan és lelkiismeretes szolgálatáért hadosztálypárancsnoksági elismerésben részesült. Füzesi István a szombathelyi mezőgazdasági Takarékpénztár r. t. celldömölki fiókjának tisztviselője.

— **Búcsú Kemenaskápolnán.** Kemenaskápolnán vasárnap volt az évi búcsú, amely a legnagyobb siker jegyében zajlott le.

— **Új oltárkép a betűel templomban.** A magyarországi lengyel hadifoglyok 37 tagú csoportja mély valtásosságról és Magyarországon élvezett vendégszeretetének jeléül hálából egy menekült lengyel festőművészszel megfestette a czenstaehau-i csodatevő Madonna oltárkép müvészi mását és azt az egyháztanácsnak az ifjúsági templomnak ajándékozta. Vasárnap volt az oltárkép felszentelése a helyei templomban. Az ünnepély szentmiséval kezdődött, melyet Magyar János esperes-plébános mondott. A mise után körmenet volt, majd ünnepélyesen elhelyezték a templomban a művészi oltárképet.

— **Gyülekezeti látogatás.** Folyó évi október hó 18-án nagyobb számú nemesdömölki és merseváti evangélikus hívek látogatják meg a pápai ev. gyülekezetet Bácsi Sándor lelkész meghívására. Délelőtt Molitórisz János esperes végezte a templomi szolgálatot, majd a gyülekezet a tanácsteremben vonult, ahol dr. Huszár István egyháziellőgyelő köszöntötte a vendégeket, majd kollai Vidos Dániel nemesdömölki egyházfelügyelő válaszolt az üdvözésre, hangoztatva beszédében az evangélikus gyülekezetek szoros együttmunkálkodásának fontosságát. Az ifjúság nevében Egyed Irma tanulóönő szólt a pápai ifjúsághoz, vezérül álli va Reménykik Sándort, a nagy evangélikus költőt, akinek verseiből Egyed Irma, Móricz Károly és Nagy József adtak elő. Bácsi Sándor leírsza a pápai gyülekezet multját és jelenet ismertette. Az „Erős vár a mi Istenünk" eléneklésével ért véget az ünnepély. Ennek a gyülekezeti látogatásnak tanulságaként elmondhatjuk, hogy ajánlatos lenne minél több gyülekezetbe kitűzni a programmot: ismerkedjünk hittestvéreinkkel!

NEMZETI MOZGÓ

III. RICHARD október 24-én, szombaton délután ½6, este ½8 órakor és 25-én, vasárnap délután 3, 5, este 7 órakor kerül bemutatásra. Az angol történelem legvéresebb korszaka. Borzalomban túltesz a legvéresebb történelmi filmeken is. Rendes helyár.

ÖNAGYSÁGA TITKÁRJA október 28-án, szerdán délután ½6, este ½8 órakor kerül műsorra csak 1 napig! Nagyszerű vigjáték. Mérsékelt helyárakkal!

„5 ÓRA 40" október hó 29-én, csütörtökön délután ½6, este ½8 órakor kerül lejátszásra csak 1 napig! Szenzációs magyar bűnügyi film! Mérsékelt helyárak!

ELADÓ [illegible] a Sági-begyen, fiatal rizling a celli részen. Cím a kiadóhivatalban.

— **Segédjegyzőválasztás.** A kirendelt bobai segédjegyzői, Légrádi Józsefet az aranyosdi körjegyzőségnél segédjegyzővé választották meg.

— **Díjnokválasztás.** Hartai Ilonát OM díjnoknak Kovács Imrét közellátási díjnoknak választották meg a pápói körjegyzőségnél.

— **Szakvizsgaletétel.** Bárfiai Irén, Burza Anna, Császár Ida Gyál Ilona, Kocsor Mária, Kovács Rózsi, Károlyi Erzsébet, Nagy Margit, Pintér Rózsi, Parádi Margit, Vizkelety Mária órabéres pénztárkezelőnők, Bogács Gyula, Finta Lajos, Molnár Zoltán, Máthé Lajos Magyar József, Szemerédi István, Somogyi Lajos és Csupor Kálmán órabéresek folyó hó 17-én Celldömölkön sikerrel tették le a távirdaszakvizsgát.

Kiadó lakás. Villaszerű ház Vidos-majorral szemben Tokorcson kiadó. Kertiel, gyümölcsösszel, 100 □-öl szőlővel.

— **Levente otthon és Néphász Maggargencsen.** Magyargencsen a napokban kezdték meg a Leventeotthon és a Néphász épitését. Az épitkezésre a honvédelmi miniszter és a vármegye 40.000 P segélyt utalt ki. A költségvetés szerint az épitkezés 64.000 pengőbe fog kerülni. Magyargencs község egy szép középületet lesz gazdagabb.

— **Gyüjtés Nemeskocsban.** A honvédség részére történt téliruha gyüjtés után ismét eredményes gyüjtést végeztek Hajós Ernő főoktatóhelyettes vezetésével és irányításával a leventék Nemeskocsban. A honvédség felszerelésének fejlesztésére 154.20 pengőt, a Vöröskereszt javára pedig 54.60 pengőt gyüjtöttek.

Keresek mindenféle földbirtokot 15—150 kh között, lehetőleg tanyával. Csendi kertészet, Szeged. Közvetítők díjaztatnak.

— **Betörtek a csöngei postahivatalba.** Vasárnap virradóra betörők jártak a csöngei postahivatalban. Az udvar felőli ajtót kulcscsal kinyitották s úgy hatoltak be a hivatal helyiségébe. Reggel Wildenauer Györgyné postamesternő bement a hivatalba a ott fellelhető pénztárt kézi pénztárt talált. Jelentést tett az ostffyasszonyfai csendőrségnél. A nyomozás megindult s megállapitást nyert, hogy a kézi pénztárból 30 pengőt, a postamesternőnek egy bőkabátját és Szabó Ferenc csöngei kereskedő részére érkezett ezer pengő értékű levélcsomagját vitték el a betörők. Lapunk zárásig a nyomozásról eredmény nem érkezett.

— **Egy jó házból való fiút tanoncnak vagy kifutónak fizetéssel felvesz a Tarai-nyomda.**

— **Családi tragédia a Sagegen.** Finta János 53 éves kocsi malomtulajdonos ez évben bérbeadta malmát és malomkőn telepedett le újonnan épitett házába. Hétfőn délután a begyen lévő pincéjébe ment, ott forráshoz lévő boran ivott. Kimenő utána 10 évvel idősebb felesége, aki szemrehányásokkal szidalmakkal illette férjét, hogy állandó begyláfogatás közben egyen nőkkel találkozik. A [illegible] yes vita bevében Finta felkapta a [illegible] lelőn lévő vadászfegyverét és [illegible] lövéssel agyonlőtte feleségét, azonnal meghalt. A leltevés [illegible] Finta megbánta tettét, mert [illegible] dászlegyverét maga ellen fordítva [illegible] több lövéssel súlyosan megsebesítette magát. A golyók [illegible] vállát alaposan összeroncsolták. [illegible] méletlen állapotban szállítottak [illegible] mentik a celldömölki kórházba, ahol bulkezét le kellett vágni. Hirek szerint remény van az életbenmaradásához. Az eddigi nyomozás adatai szerint Fintának rossz szonyban éltek s többször volt [illegible] ták nézeltetérda. Az is kétséges, hogy Finta tettének elkövetésekor [illegible] ittas állapotban volt. Még nem [illegible] het tudni, hogy ez az ügy hova [illegible] rül. A vádlanács dönt, hogy [illegible] bíróság mond itéletet.

SPORT

CVSE—Kőszeg 6:1 (1:1)

Celldömölk. Vezette: Kr[illegible]

Az első félidőben a CVSE [illegible] ellen játszik és így a KSE [illegible] rangú ellenfélnek mutatkozik. Tá[illegible] vállalkozó támadás után a CVSE [illegible] a 20. percben Puklér góljával [illegible] (1:0). Ez a gól felrázza a KSE-t és támadásba lendül, mely [illegible] ménnyel is jár. A 33. percben Dö[illegible] röntel kézzel fogja a labdát. A [illegible] itélt szabadrúgást Nagy a hálóba lövi (1:1). Az első félidő CVSE [illegible] madásokkal végződik.

A második félidő első percében már a CVSE megszerzi a vezetést Puklér révén (2:1). Ezután a CVSE [illegible] fellesen a kapujához szegezi a KSE [illegible] A 9. percben Hende, a 10., 25. és a 41. percben Puklér a góllövő.

Jók: Kéri, Simon, Tarczi és Puklér, illetve Nagy, Horváth I. és Varszegi.

CLE—Kinizsi II. 3:2 (1:2)

Celldömölk. Vezette: Ung[illegible]

Az első félidőben a Levente [illegible] talált magára, a durván játszó Kinizsi II.-vel szemben. A második félidőben mutatott szép játékát [illegible] ján megérdemelten győzött.

Góllövők: Vikman (2), Németh, illetve Herman és Csehi.

Nemeskocsi LSE—N. Ifjúsági vall. 6:1 (4:0). Nemeskocs. Vezette: Hajós E. Kemény küzdelemben, megérdemelten győzött a nemeskocsi Levente csapat. Góllövők: Baráth (2), Hajós (2) és Iles (2), illetve Sz[illegible] bán. Jók: Somogyi, Török, Illés és Görög.

Vasárnapi műsor: Perutz II.—CVSE (Kovács). Jósolunk egy gólos CVSE győzelem.

CELLDÖMÖLKI HIRLAP
Felelős kiadó: Tekse Károly
Lap ára: csütörtök délben 12 órakor.